

Tôi làm **CÔ GIÁO**

GIOÃN THỊ MINH HẢI

G iã từ bảng đen phấn trắng hơn mười năm, trong một tiệc cưới, tôi tình cờ gặp lại em học sinh cũ lớp trưởng lớp mười hai, tôi chủ nhiệm năm học 1975 - 1976. Vẫn đôi mắt to đen láy đó, vẫn với giọng nói truyền cảm của người giới thiệu chương trình văn nghệ toàn trường năm ấy, em kể: “Hồi ấy lớp em phá quá. Nào trốn chào cờ, cúp tiết, không mặc đồng phục, nghỉ không phép,... Nhiều gia đình vào những năm giữa thập kỉ bảy mươi gặp cảnh ngộ éo le làm các bạn quậy phá, cô thật cực khổ. Em nhớ một hôm cô vừa khóc vừa tâm sự với cả lớp: “Các em không ngoan, không giúp cô công tác tốt, thầy Thủy đi học tập mút mùa, bao giờ mới về giúp cô nuôi sáu em nhỏ?” Cả lớp im lặng, xúc động... Từ đó em và cô bớt vất vả hơn, lớp có tiến bộ cô nhỉ!”

“Đã hơn ba mươi năm trôi qua rồi.”

“Vâng, em đã là bà ngoại rồi cô ơi!”

Tôi nhớ, năm chủ nhiệm một lớp giỏi, gương mẫu, có lần cả lớp ngạc nhiên vì một học sinh ngoan, học giỏi, trốn chào cờ. Đơn giản: Em ấy chỉ có mỗi một chiếc quần dài xanh đồng phục, lại mới thủng một lỗ khá to ở sau mông, không thể bỏ áo vào quần như... nghị quyết của lớp được.

Cảm động, lớp trích quỹ mua tặng em một chiếc... quần mới.

Giờ sinh hoạt cuối tuần, các em phê bình nhau thật hăng say, nghiêm túc, quên cả giờ về trong khi cô giáo chủ nhiệm ruột gan

như có lửa, mấy cái “tàu há mồm” đang chờ ở nhà.

Lớp 10B2 gây ấn tượng nhất.

Một nam sinh đón một giáo sinh về trường thực tập ngay lúc sắp bước lên bục giảng với cái bắt tay thật thân mật kèm theo lời chào: “Trông anh quen quá!”

Tôi - Chủ nhiệm lớp và thầy hiệu trưởng trong phái đoàn dự giờ vừa giận vừa muốn... độn thổ.

Chính em đó lại gây một trận bão cười khi bước vào lớp với một mái tóc mới... cạo kiểu Lênin mà hình Lênin nhan nhản khắp nơi. Một hôm em này lại mắc tội không bỏ mũ khi vào lớp. Bị phê bình em rút rè bỏ mũ ra. Trời ơi, cái đầu trọc tếu. Hỏi ra mới biết em bị mất xe đạp, nên vái Trời Phật nếu tìm lại được em sẽ cạo đầu, ăn chay. Vậy là cả lớp cũng dần quen với hiện tượng mới.

Trong một kỳ thi học kỳ tổ chức chung toàn trường, giám thị ngạc nhiên vì các thí sinh ngồi túm tụm. Nhìn ra: không đủ ghế. Ghế đã bị bí mật ném qua cửa sổ ra ngõ hẻm bên hông trường. Con hẻm và cửa sổ này đã tiếp tay cho học sinh cúp tiết hoặc nhảy vào lớp khi đi trễ.

Trường có phong trào múa tập thể vào giờ ra chơi. Mỗi lớp đứng thành hai vòng tròn đồng tâm, nắm tay nhau múa hát theo hiệu lệnh chung. Các em nói: “Nam nữ thọ thọ bất thân” không chịu nắm tay nhau cứ đứng ì ra.

Một cô giáo tích cực vừa nắm tay hai học sinh thì một em nói băng quơ: “Già rồi còn hồi xuân.”

Phong trào múa “son đố mì” chưa đầy một tuần sau là xẹp vì học sinh bất hợp tác.

Có năm học, lớp phó học tập là một nhà sư áo vàng, học giỏi, tích cực phát biểu theo chỉ tiêu của lớp đề ra cũng bị chọc ghẹo: “Tu hành mà còn tham sân si.”

Sau này em báo tin đậu Đại học Phật giáo, tôi mỉm cười nhớ

tới lớp phó Áo Vàng. Âu đó cũng là... thử thách phải vượt qua trong cuộc đời tu hành của... Thượng tọa chăng?

Lãnh tụ bí mật trong các vụ phá phách của lớp 10B2 năm ấy ở lại lớp vì bị xếp loại D cả về học tập và đạo đức.

Một hôm gặp tôi trên đường đi tát ao về, em tặng tôi con cá lóc to nhất. Em tâm sự: “Em sẽ nghỉ học cô ạ! Em rất hối hận vì đã không nghe lời cô khuyên bảo.”

Rưng rưng muốn khóc, tôi ân hận đã không bênh vực được em trong Hội đồng kỷ luật của trường. Em ném đá bào nghịch phá trong khi đi lao động bóc tôm tại xí nghiệp tôm đông lạnh, chẳng may trúng phải một thầy giáo vốn đã có thành kiến với lớp. Nếu rộng lượng, khoan dung, thầy sẽ rầy la và tha thứ được. Không oan vì em vốn quậy phá nhưng hạ đạo đức D để học sinh bỏ học là rất tiếc.

Tôi đến thăm mẹ em, người mẹ của trên một tá con, phàn nàn về chuyện hút thuốc trong lớp của em, Bà bảo: “Sao con đại thế, thèm hút thuốc quá thì ra sân mà hút chứ con.” Cô giáo ngỡ ngàng hết nói nổi.

Trưởng thành, em kinh doanh khá giả. Gặp tôi, lúc nào em cũng vui vẻ chào hỏi, không hề hờn giận.

Nhưng những kỷ niệm đẹp và đáng nhớ hơn cả là những kỷ niệm lúc mới chập chững vào nghề của tôi.

Hồi mới ra dạy học trường Trung học Vũng Tàu chỉ có mười bốn lớp từ Đệ Thất tới Đệ Nhất. Tôi dạy cả mười bốn lớp, có năm còn dạy thêm cả Việt văn và công dân thay cho các thầy giáo đi học quân sự chín tuần lễ. Đó là trường cấp hai, ba duy nhất của địa phương nên có khi tất cả anh chị em trong một gia đình đều là học sinh của tôi. Tôi đi đến đâu cũng có người chào hỏi. Đúng là người nổi tiếng. Nhưng mà phải thận trọng đấy cô giáo trẻ ạ!

Ngày đó tôi thường “diện” một chiếc đồng hồ đeo tay xinh xắn của một người bạn tặng, có thể thay vỏ và dây đủ năm màu theo

màu áo dài. Tôi đâu biết điều đó đã làm bao nữ sinh mơ ước, bàn tán. Thực sự, đồng hồ đó “dỏm” lắm, hai cây kim chẳng chịu chỉ đúng giờ!!!

Hằng ngày tiếp xúc với lứa tuổi vô tư, nghịch ngợm, tôi cảm thấy mình trẻ mãi với thời gian, nhớ lại thuở mình còn cắp sách đến trường.

Vui nhất là dạy lớp Đệ Thất, tuy hơi mệt vì phải la rầy, bắt chúng vào khuôn phép. Những đứa lém lỉnh, hay hoạt động có bị bắt quỳ cả ngày vẫn tươi như hoa, vừa quỳ vừa nghịch như thường. Nhiều đứa lại nhút nhát đến tội nghiệp. Cũng có em hoạt bát, tháo vát, tỏ ra có tinh thần trách nhiệm đến không ngờ.

Khi dạy công dân, tôi thường xét tay bất thành linh làm chúng sợ run, có đứa giấu biển cả hai tay, lúc bắt nó xòe ra thì... eo ơi, đầy những mực và móng tay dài, “đội khăn xếp” cấu bẩn. Tôi phết hai roi vào hai bàn tay vì chỉ có bàn tay mới làm nên tội.

Có hôm mắt tôi chợt dừng lại nơi vành tai cấu bẩn của một nam sinh đang trả bài. Tôi béo tai cậu, dọa sẽ bắt “tắm tại trận” tại giếng của trường nếu còn hôi hám, bẩn thỉu. Từ đó, cu cậu sợ lắm, chừa luôn trông lại bảnh chọe ra trò.

Sau giờ chào cờ, vừa vào lớp tôi đã phải xử tội hai cậu mặt mày tèm lem mực. Đứa nọ vẩy mực vào đứa kia mà còn giành nhau thừa kiện. Tôi nghiêm mặt “Đi rửa mặt mũi tay chân thật sạch sẽ đã rồi vào lớp quỳ cả hai” và thầm nghĩ: “Bắt tội nó quỳ liền thì cả lớp cười vỡ bụng mất”. Hai đứa liền đứng ngay trước lớp, tụt quần dài ra để lên ghế (chắc sợ ướt) chạy ù ra sân. Cả lớp cười như vỡ chợ và cho đến bây giờ tôi vẫn chưa tìm được danh từ nào để tả màu... quần tà lỏn của chúng.

Phân xử kiện thừa mãi cũng mệt, tôi chả mất công hòa giải nữa, cứ phết cho mỗi đứa một roi kèm theo câu nói: “Tại sao nó không trêu ai mà lại trêu em? Bụt trên tòa gà nào dám mổ mắt? Vậy thì phải đánh cả hai.” Cả lớp khoái chí cười ầm nhưng xem ra

từ đó... quan tòa được nhẹ việc hơn.

Trong khi đa số nghe giảng, xóm nhà lá mắt la mày lét, nhấm nháy nhau. Có đứa ngồi cuối lớp tiện tay cậy khe hở ở vách tường, nhét que, nhét giấy chọc phá lớp bên kia.

Ăn vụng trong lớp cũng thật thú vị. Lén lút chuyền nhau chút muối ớt, chút mặn mà sao ngon thế!! Phạt chúng, tôi chợt nhớ đã bị bắt quả tang với miếng xoài xanh trong miệng năm học lớp Đệ Tam ở Trung Vương. Chao ôi là xấu hổ, muốn là Tề thiên Đại thánh mà chẳng xong.

Tôi ghét và buồn cười nhất về tật xấu: xin đi vệ sinh trong giờ học của một nam sinh lớp Đệ Thất. Tay nó cầm một miếng giấy vo viên rồi lên xin tỉnh bơ: “Thưa cô cho em đi tiêu.” Chẳng lịch sự chút nào, mà không cho cũng không được. Khuyên bảo tế nhị mãi không tiến bộ, lắm lúc tôi phát bực, gắt lên: Sao ngày nào em cũng xin đi... vậy?” Thế là lớp lại cười. Cũng vui!

Trả bài môn Việt văn lớp Đệ Thất, một em trai giảng từ: “họ mạc” trong câu: “Sau là họ mạc cũng không chê cười” là họ bên mình và bên vợ. Tôi trêu: “Bộ em có vợ rồi hả”. Cậu ta then đỏ mặt tía tai. Cả lớp lại có một trận cười.

Lên Đệ Lục chúng đã ngoan hơn tuy vẫn hay trêu ghẹo nhau. Chúng hay đến thăm tôi, trò chuyện tầm ruộc sau nhà, xin chút muối ớt, ăn uống suýt xoa. Một bạn gái có lần bị chốt nốt trong nhà vệ sinh khóc sùng cả mắt. Nhất quỷ nhì ma!

Con thứ ba của tôi được sáu tháng, người làm bỏ đi lấy Mỹ bất ngờ. Tôi phải bế cháu cùng đủ thứ lỉnh kỉnh vào trường nhờ bà lao công trông dùm. Ngày ấy đâu đã có nhà trẻ. Xin nghỉ dạy để đem cháu về Sài Gòn nhờ Ông Bà Nội thì Ông Hiệu Trưởng bảo: “Bà cứ đem vào đây tôi trông cho”. Ôi chao, sao mà dám! Thế là có bữa phải nhờ vài em học trò tới coi nhà, coi em bé để cô đi dạy hai giờ về liền. Tụi nó phân công, đứa thì coi em bé, đứa quét nhà, nấu cơm. (Tôi ăn cơm tháng mà bọn trẻ ngây thơ sợ cô đói)

Khổ quá mình chỉ nhờ coi nhà, khi em dậy thì cho em ăn chai sữa thôi. Lúc tôi về, chúng hơn hở khoe đủ thứ nhưng... chai sữa em bé không chịu bú, tội em đổ đi vì sợ thiu. Tội nghiệp, thằng bé lạ các chị không chịu bú chứ gì? Vào bếp thấy một nồi cơm đầy ú ụ, sống nhân dành đổ nước gạo. Hôm sau, vào lớp vài đứa thăm thì: “Cô ơi, bạn Tâm không chịu coi em bé gì hết, cứ chơi trò bắn súng với em Cu (con trai lớn của tôi), lại còn lấy áo dài của cô mặc, lấy guốc cao gót đi và cả che dù nữa đó cô.”

Tôi phì cười: “Giải nhỉ! Để cô cho nó thêm một cặp kiếng mát (hai con zero 0 - 0) cho đủ bộ tân thời nhé!”

Giờ đây nhìn các em trưởng thành, tưởng tượng lại cảnh tội nó đi guốc cao gót của tôi ngã xiêu, ngã vẹo tôi vẫn buồn cười.

Năm 2005, thầy Thủy sang họp mặt các thầy cô giáo và cựu học sinh Trung học Vũng Tàu, tình cờ gặp một học sinh cũ, nay là chủ hiệu phở 86 ở California, được đãi một tô phở bự ơi là bự, lại còn gỏi tiền về biếu cô. “Thầy cứ nói em thuộc nhóm “Tứ đại giai nhân” là cô nhớ liền.”

Sau ba tháng hè lên Đệ Tứ, bọn con gái đẹp ra, mắt long lanh, dáng đi yếu điệu và có phần thù mị hơn. Con trai cao vút lên nhưng cũng còn trẻ con lắm. Có hôm khi xếp hàng vào lớp, bụng bọn con trai bự kì lạ. Hóa ra là sợ bạn dấu tập nên nhét vào bụng. Khi gọi mấy em lên bảng toàn là “mất vợ”, tôi cáu quá đuổi hết ra ngoài, dọa mười phút nếu không tìm thấy tập vở sẽ bị điểm không hết. Quả nhiên mấy đứa dấu lén trả lại.

Lắm lúc tôi cảm thấy oai phong lắm liệt như vua một cõi nhưng nhiều khi lại thân mật như chị em trong nhà. Nhất là những lúc cô trò cuống cả lên vì bài vở cho báo chưa xong hoặc tiết mục văn nghệ chưa tập. Hình ảnh hai em đóng giả hai ông bà già miệt vườn Nam bộ “búi tóc củ hành”, nhai trầu bôm bôm sao mà giống thế!

Thật vui khi gặp lại những học sinh “cá biệt” hết sức bướng

bình, ngỗ nghịch mà mình đã từng nặng đầu vì chúng lúc đi học nay lại thật tình cảm với cô giáo cũ. Khi ra đời, có va vấp, các em mới thấy quý quăng đời học sinh. Ngoài cha mẹ ra, thấy cô giáo là người luôn chỉ bảo thẳng thắn và sẵn lòng tha thứ.

Cảm động hơn nữa khi một nam sinh tìm gặp tôi ở phòng giáo sư và nói: “Thưa cô, ngày mai em sẽ lên đường nhập ngũ. Em đến từ biệt cô và xin cô tha thứ nếu em có lỗi phạm lỗi gì với cô ạ.” Tôi ghen ngào: “Không, em ngoan lắm! Nhưng sao em lại đi sớm thế?”

“Em thấy sớm muộn gì cũng phải đi. Học không được cô ạ! Bố mẹ em buồn lắm!”

Tôi nhận thấy học sinh của tôi khôn ngoan và mang nặng suy tư hơn thời chúng tôi nhiều do ảnh hưởng thời cuộc. Một số lo học hành kéo trễ là không học được nữa. Một số buông xuôi trước ngày nhập ngũ. Đôi khi tôi cảm thấy chúng như già trước tuổi.

Và ngày nay học sinh lại bị áp lực thi cử hạn chế hỗn nhiên tuổi trẻ. Dù đã về hưu, tôi thường băn khoăn trước sự sa sút của một bộ phận giới trẻ. Xã hội mới tạo nên các đại gia và con em của họ lo hưởng thụ tiêu tiền hơn là lo học hành. Tuy nhiên vẫn còn nhiều tấm gương vượt khó, vươn lên đáng khâm phục.

Tôi may mắn thực hiện được ước mơ làm cô giáo của mình từ ngày còn thơ ấu. May mắn hơn, tôi đi trọn cuộc đời là một nhà giáo, không như một số bạn tôi, sau 1975 đã xa rời nghề dạy học.

Tôi tự hào vì hiện nay có rất nhiều bạn, những người bạn vong niên thuở nào còn ngây thơ non nớt nay có em đầu bạc chẳng thua gì thầy cô giáo.

Thỉnh thoảng gặp nhau, chúng tôi thường ôn chuyện trường xưa, về ông hiệu trưởng có nụ cười “cọp meo” vẫn... già như xưa hoặc về con zero cô đã tặng... Thực sự cô đã quên nhưng trò thì nhớ mãi.

Vũng Tàu, ngày 26 tháng 7 năm 2008